

Innspill til nytt globalt rammeverk for naturen

Nettverket for Botaniske hager representerer de 6 botaniske hagene i landet; Tromsø arktisk-alpine botaniske hage, Ringve botaniske hage i Trondheim, Universitetshagene i Bergen, Stavanger botaniske hage, Agder botaniske hage i Kristiansand og Botanisk hage i Oslo.

Vi har to innspill til Norges videre arbeid med CBD:

Det første innspillet er at Norge må sette av ressurser til å følge opp tiltak Norge allerede har forpliktet seg til gjennom eksisterende avtaler.

En av de viktigste samfunnsoppgavene til botaniske hager er å ta vare på truede planter. Enten som del av de tradisjonelle samlingene eller som frø i den nasjonale frøbanken for truede arter. Dette er ett av tiltakene som springer ut ifra CBD. Målene for GSPC (The Global Strategy for Plant Conservation) ble vedtatt på møtet i Hague i 2002 og ble oppdatert i 2010 i Nagoya. GSPC-mål nummer 8 er at 75% av verdens truede planter skal bevares i frøbank eller *Ex situ*. Det vil si som levende planter utenfor deres naturlige leveområder.

Den nasjonale frøbanken for truede arter er en forsikring dersom det skulle gå galt med plantene der de er. Vi har mulighet til å plante de ut igjen der hvor noen har gjort noe alvorlig galt eller der hvor det har skjedd en naturkatastrofe. Dette er ikke hypotetisk. Vi har hatt uttak fra den norske frøbanken for å gjenopprette forekomster av truede planter på steder som er blitt ødelagt av uaktsomme entreprenører.

Den nasjonale frøbanken for truede arter ligger i Oslo, men er et samarbeidsprosjekt for de 6 botaniske hagene i Norge. Vi tar også del i det internasjonale nettverket som koordineres fra Millenium Seed Bank, den internasjonale frøbanken som ligger i Storbritannia.

Norge har ikke satt av varige midler til å drifte den nasjonale frøbanken.

Vårt budskap når dere skal planlegge tiltak for å følge opp CBD etter 2020, er å evaluere og følge opp tiltakene dere har skrevet under på at dere skal følge opp innen 2020. Nye tiltak etter 2020 må følges opp med en plan for finansiering.

Vårt andre innspill er at uten kunnskap om natur får vi dårlig forvaltning av natur.

Kun 20 % av verdens arter (eukaryoter) er beskrevet og kjent for vitenskapen. Å beskrive det ukjente mangfoldet av arter er et annet samfunnsoppdrag for botaniske hager og naturhistoriske museer.

For å levere kunnskapen om arter, arters utbredelse og arters truethet, så må forskere ha tilgang til materiale i Norge og i utlandet.

CBD er nå til hinder for kunnskapsutvikling om arter og truede arter. Vi vil anbefale dere å lese en viktig artikkel fra tidsskriftet Science i 2018: «When the cure kills—CBD limits biodiversity research». Artikkelen er svært oppklarende for hvor alvorlig situasjonen er globalt. Det som skjer, er at land stopper deling av materiale over landegrensene. Dette som en direkte følge av CBD. Et av de mest uheldige eksemplene er Brasil. Så når vi forsker på slekter og beskriver nye plantearter, så risikerer artene fra Brasil utelatt siden de er vanskelige å inkludere i analysene. Ironisk nok var det også Brasil som ikke hadde satt av ressurser til et egnet magasinbygg for samlingene sine i Rio og som mistet store deler av sin kunnskapsbank om naturmangfold gjennom brannen i 2018.

CBD i fremtiden må inneholde tiltak som fremmer kunnskap om natur og truede arter. Ikke tiltak som hindrer kunnskap. Når det vedtas begrensninger på bruk av biologisk materiale, så må det lages generelle unntak for forskning på systematikk og bevaringsbiologi.

Det finnes gode eksempler på hvordan dette kan gjøres. CITES reglementet inneholder unntak for botaniske hager. Det samme gjør forskriften om fremmede organismer

På vegne av nettverket for botaniske hager

Tor Carlsen
Seksjonssjef Botanisk hage
Naturhistorisk museum
Universitetet i Oslo